

Notă explicativă care însoțește propunerea de revizuire specifică a RGECA

Scopul prezentei note este de a clarifica obiectivul și domeniul de aplicare al propunerii de revizuire a Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare („RGECA”) care va însoți următorul cadru financiar multianual („CFM”). Prezenta notă însoțește prima consultare publică referitoare la această propunere de RGECA.

Finanțarea publică ce îndeplinește condițiile privind ajutoarele de stat, astfel cum sunt definite la articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („TFUE”), trebuie, în general, să fie notificată Comisiei și aprobată înainte de a fi pusă în aplicare. Principiile care stau la baza normelor UE privind ajutoarele de stat asigură faptul că cheltuielile publice nu dau naștere unei concurențe neloiale pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața internă a UE. Mai precis, aceste principii contribuie la asigurarea faptului că banii publici nu înlocuiesc investițiile private, servesc obiectivelor generale de politică și nu depășesc sumele necesare pentru îndeplinirea acestor obiective. Numai în cazul în care denaturările concurenței sunt considerate limitate, statele membre nu sunt obligate să notifice Comisiei ajutorul de stat dacă ajutorul respectiv îndeplinește toate criteriile relevante prevăzute în RGECA.

Scopul modificărilor care fac obiectul prezentei consultări publice este de a modifica RGECA în așa fel încât să garanteze că aceste principii sunt aplicate în cel mai simplu și mai eficient mod posibil pentru a facilita combinarea finanțării naționale cu finanțarea din bugetul UE.

Mai concret, propunerea este menită să revizuiască trei aspecte cuprinse în RGECA, astfel încât să le permită statelor membre să pună în aplicare următoarele măsuri de ajutor de stat fără a efectua o notificare prealabilă:

- finanțarea națională acordată pentru produsele financiare sprijinite de Fondul InvestEU;
- proiectele de cercetare, dezvoltare și inovare („C&D&I”) care au primit o etichetă de calitate „marcă de excelență” în cadrul programului Orizont 2020 sau Orizont Europa, precum și proiectele cofinanțate și acțiunile de formare de echipe comune de cercetare („teaming”) din cadrul programului Orizont 2020 sau Orizont Europa;
- proiectele de cooperare teritorială europeană („CTE”)

Această inițiativă se bazează în mare parte pe dovezi și date colectate în contextul propunerilor Comisiei pentru actele legislative menționate mai sus, precum și pe experiența pe care a dobândit-o Comisia în ceea ce privește piața și din practica sa decizională. Dat fiind că aceasta este o măsură însoțitoare, care lasă numai o marjă de apreciere limitată în alegerea unor opțiuni independente în ceea ce privește politica sau modul de concepere a parametrilor, nu s-a considerat necesar să se elaboreze o evaluare separată a impactului pentru această inițiativă.

Mai multe detalii privind metodologia utilizată sunt prezentate în anexa I.

Fondul InvestEU

1. Context

Obiectivul Fondului InvestEU este de a oferi o garanție UE care să sprijine operațiunile de finanțare și de investiții pentru a remedia disfuncționalitățile specifice ale pieței și pentru a

mobiliza investiții private și publice suplimentare în sprijinul politicilor interne ale Uniunii. Statele membre vor avea posibilitatea de a contribui cu resurse proprii la garanția UE prin intermediul compartimentului statelor membre și/sau de a finanța produse financiare prin intermediul băncilor naționale de promovare sau al altor instituții financiare publice în cadrul sprijinului acordat prin Fondul InvestEU.

Având în vedere că fondurile naționale (inclusiv cele care provin din fondurile structurale și de investiții europene) pot constitui ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, obiectivul propunerii este de a îmbunătăți interacțiunea dintre Fondul InvestEU și normele privind ajutoarele de stat. Acest lucru ar trebui să faciliteze utilizarea resurselor statelor membre pentru a finanța investițiile care fac obiectul sprijinului acordat prin Fondul InvestEU, asigurând, totodată, reducerea la minimum a potențialelor denaturări ale concurenței.

Prin urmare, scopul revizuirii propuse este de a se modifica în continuare cadrul de reglementare privind ajutoarele de stat și de a se declara ajutoarele de stat implicate în produse financiare sprijinite de Fondul InvestEU compatibile cu piața internă în anumite condiții limitate, scutind astfel statele membre de obligația de a prezenta Comisiei o notificare prealabilă.

Prin această consultare publică, Comisia dorește să obțină *feedback* cu privire la elaborarea dispozițiilor propuse. Un element esențial al consultării publice și al *feedbackului* solicitat de Comisie constă în colectarea de date și informații cu privire la tranzacțiile avute în vedere în cadrul Fondului InvestEU și la posibilitatea și modul în care aceste tranzacții vor fi acoperite de propunere în măsura în care implică un ajutor de stat.

2. Când se aplică dispozițiile RGECA referitoare la InvestEU?

Dispozițiile RGECA referitoare la InvestEU se aplică numai în cazul în care este implicat un ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE (a se vedea, de asemenea, tabelul din anexa II). În acest scop, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele criterii¹:

- sprijinul este finanțat prin resursele unui stat membru și este imputabil statului membru. Acest lucru este valabil numai atunci când statul membru respectiv are putere discreționară în ceea ce privește utilizarea resurselor în cauză. În contextul InvestEU, imputabilitatea și resursele statului pot exista în următoarele situații:
 - o atunci când băncile naționale de promovare sunt parteneri de implementare și/sau intermediari financiari pentru compartimentul UE sau compartimentul statelor membre din cadrul InvestEU;
 - o în cazul garanției UE din compartimentul statelor membre, având în vedere că garanția UE este sprijinită de fondurile structurale și de investiții europene²;

¹ Aceste criterii sunt clarificate în Comunicarea Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționat la articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2016.262.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2016:262:TOC

² Fondurile naționale nu constituie ajutor de stat în cazul în care fondurile structurale și de investiții europene sunt contribuții la compartimentul garanției bugetare InvestEU, fără ca statele membre să aibă vreo putere discreționară și fără alte condiții în afară de alocarea geografică inerentă fondurilor structurale și de investiții europene.

- sprijinul oferă un avantaj (adică nu este conform cu piața) și este selectiv (adică este disponibil numai pentru anumiți beneficiari);
- sprijinul este acordat pentru activități economice (de exemplu, este exclusă educația publică);
- sprijinul denaturează sau este susceptibil să denatureze concurența și are un efect asupra schimburilor comerciale dintre statele membre.

În situațiile în care nu este îndeplinit cel puțin unul dintre criteriile cumulative de mai sus, finanțarea nu constituie ajutor de stat și, în consecință, dispozițiile RGECA referitoare la InvestEU nu sunt aplicabile.

Comisia intenționează să prezinte orientări pentru scenariile tipice sprijinite de Fondul InvestEU în ceea ce privește calificarea drept ajutor și, în special, imputabilitatea către statele membre a resurselor publice furnizate de statele membre sau de băncile naționale de promovare pentru o investiție în produse financiare tematice (de exemplu, investițiile în infrastructura de bandă largă). Orientările respective vor viza, printre altele, rolul, selecția și independența managerului de investiții, structura de guvernanță, precum și alte elemente relevante.

3. Propunerea de RGECA privind InvestEU

Propunerea de RGECA privind InvestEU acoperă două scenarii:

- **primul scenariu (general)** stabilește un set limitat de **criterii de eligibilitate și de excludere pentru destinatarii finali, precum și valorile maxime ale finanțării**. Partenerii de implementare, cum ar fi băncile naționale de promovare, pot oferi finanțare directă pentru proiecte, cum ar fi, de exemplu, proiectele de infrastructură;
- **al doilea scenariu** se va aplica produselor financiare care sprijină finanțări mai reduse (în general până la 6 milioane EUR per destinatar final) furnizate destinatarilor finali de către intermediari financiari **comerciali** care trebuie să păstreze o parte din expunerea la risc. **Nu vor exista limitări („criterii de eligibilitate”) pentru destinatarii finali în cadrul acestui scenariu, cu excepția excluderii întreprinderilor mari aflate în dificultate financiară.** În cadrul acestui scenariu, băncile naționale de promovare vor putea să mobilizeze succesoarele programului COSME sau produsele financiare InnovFin prin intermediari financiari comerciali.

Pentru a aborda aceste două scenarii, propunerea de RGECA, pe lângă unele modificări ale dispozițiilor orizontale din capitolul I, cum ar fi definițiile sau derogările specifice aplicabile, după caz, ajutoarelor legate de InvestEU în temeiul anumitor condiții orizontale ale RGECA, adaugă o nouă secțiune 16 la RGECA. Această nouă secțiune conține trei articole noi, și anume articolul 56d, care stabilește domeniul de aplicare al secțiunii și condițiile comune de compatibilitate aplicabile ajutorului în temeiul oricăruia dintre cele două scenarii, precum și articolul 56e (primul scenariu, general) și articolul 56f (al doilea scenariu).

C&D&I

În cadrul următorului CFM, sprijinul pentru C&D&I va juca un rol important prin intermediul programului Orizont Europa. Propunerea de modificare a RGECA va însoți programul Orizont Europa (sau, înainte de acesta, programul Orizont 2020), facilitând modul în care fondurile programului Orizont Europa care sunt gestionate la nivel central pot fi combinate cu finanțarea națională sau, în cazul proiectelor care au primit o „marcă de excelență”, pot fi

înlocuite cu finanțarea națională. În urma unui exercițiu detaliat de inventariere a diferitelor seturi de norme, modificarea aliniază anumite aspecte ale normelor privind ajutoarele de stat, pe de o parte, cu cele ale programului Orizont Europa, pe de altă parte. Acest lucru va preveni eventualele discrepanțe care provoacă întârzieri sau dificultăți în implementarea finanțării pentru C&D&I în cadrul următorului CFM.

Mai concret, proiectul de RGECA care face obiectul prezentei consultări publice prevede excepții de la obligația de notificare și de la obligația de a efectua la nivel național o evaluare a calității unui proiect de C&D&I care a fost deja evaluat în conformitate cu normele aplicabile programului Orizont în următoarele domenii:

- ajutoarele acordate IMM-urilor pentru proiecte de cercetare și dezvoltare, precum și pentru acțiunile Marie Skłodowska-Curie, cărora li s-a acordat o etichetă de calitate „marcă de excelență” în cadrul programului Orizont 2020 sau Orizont Europa (articolul 25a);
- ajutoarele acordate proiectelor cofinanțate, care au fost evaluate și selectate în mod independent în urma unor cereri de propuneri transnaționale în cadrul programului Orizont Europa (articolul 25b);
- ajutoarele acordate acțiunilor de teaming, care au fost evaluate și selectate în mod independent în urma unor cereri de propuneri transnaționale în cadrul programului Orizont Europa. Aceasta include posibilitatea de a oferi ajutor de stat pentru investițiile în infrastructura aferentă proiectelor în cadrul unor astfel de acțiuni de teaming (articolul 25b).

Cooperarea teritorială europeană (CTE)

Promovarea proiectelor CTE reprezintă, de mulți ani, o prioritate de vârf în cadrul politicii de coeziune a UE. În temeiul normelor privind ajutoarele de stat, există deja o exceptare pe categorii pentru ajutoarele acordate în contextul proiectelor CTE. Având în vedere experiența dobândită în domeniu, proiectul de RGECA care face obiectul prezentei consultări publice propune extinderea posibilităților de acordare a ajutoarelor pentru proiectele CTE în două moduri:

- exceptarea pe categorii actuală, care se limitează la ajutoarele acordate IMM-urilor, este extinsă, astfel încât să permită acordarea de ajutoare și întreprinderilor mari, fără a fi necesară o notificare prealabilă (articolul 20);
- în plus, RGECA prevede o exceptare simplificată pe categorii pentru cuantumurile foarte mici ale ajutoarelor acordate pentru proiectele CTE (până la 20 000 EUR pe întreprindere pe proiect) (articolul 20a).

ANEXA I: Informații generale privind condițiile de eligibilitate/compatibilitate, intensitățile ajutoarelor și pragurile de notificare

Condițiile propuse în ceea ce privește eligibilitatea și compatibilitatea, precum și intensitățile ajutoarelor și pragurile de notificare se bazează pe condițiile care se aplică deja pentru categoriile corespunzătoare de ajutoare de stat în temeiul actualului RGECA.

Condițiile de compatibilitate din cadrul actualei revizuii specifice sunt complementare programelor de finanțare relevante ale UE, în sensul că garanțiile incluse deja în programele respective, a căror respectare este asigurată prin implicarea Comisiei în gestionarea acestor programe, pot fi invocate pentru a asigura compatibilitatea oricărui ajutor de stat implicat în finanțare și, prin urmare, nu trebuie reproduse în RGECA.

În ceea ce privește nivelul intensităților și al pragurilor ajutoarelor, incluse în textul revizuit propus, acestea se bazează, ca și alte criterii de compatibilitate, pe normele actuale ale RGECA. Având în vedere că textul revizuit propus este o măsură însoțitoare, nivelul intensităților ajutoarelor ține seama de rata de finanțare aplicabilă prevăzută în programul de finanțare relevant al UE, pentru a asigura alinierea în cea mai mare măsură posibilă. Pentru domeniile în care programele de finanțare relevante ale UE nu prevăd rate de finanțare specifice, pragurile propuse în textul revizuit se bazează, ca punct de plecare, tot pe normele actuale ale RGECA și sunt ajustate, după caz, ținând seama de obiectivele de politică ce stau la baza programului UE gestionat la nivel central.

InvestEU

În ceea ce privește modificările aduse cadrului de reglementare privind ajutoarele de stat în legătură cu InvestEU, Comisia a luat în considerare faptul că InvestEU se bazează pe garanțiile relevante pentru politica în domeniul concurenței, care sunt deja incluse în normele privind Fondul InvestEU (obiectivele UE, adiționalitatea și disfuncționalitatea pieței, limitarea excluderii operatorilor privați). În plus, Comisia va aproba proiectul produsului și acordurile de garantare. Având în vedere aceste garanții, care vizează atât fondul, cât și procesul, Comisia consideră că sunt necesare numai condiții de compatibilitate care sunt complementare cadrului InvestEU și care sunt proporționale cu nivelul potențial de denaturare a concurenței. De aceea, în cadrul modificărilor RGECA legate de InvestEU, nu este necesar, de exemplu, să se cuantifice elementul de ajutor al finanțării publice primite, iar eventualul ajutor rezidual acordat diferiților actori implicați (cum ar fi la nivelul intermediarului financiar) poate fi declarat, la rândul său, compatibil cu piața internă.

În ceea ce privește pragurile relevante, Comisia a luat în considerare faptul că, în cadrul programului InvestEU, finanțarea este asigurată mai degrabă prin instrumente financiare decât prin granturi. Spre deosebire de granturi, în cazul cărora valoarea totală a finanțării primite constituie, de regulă, ajutor de stat, în cazul instrumentelor financiare din cadrul InvestEU, doar o parte din finanțarea acordată beneficiarilor finali constituie ajutor de stat și nu este necesar să se cuantifice elementul de ajutor. De aceea, utilizarea pragurilor existente în temeiul RGECA, care se bazează pe granturi sau pe un echivalent subvenție brută (care necesită cuantificarea ajutorului), nu ar fi fost adecvată. Pragurile relevante pentru finanțarea

în cadrul InvestEU țin cont de acest lucru aplicând un factor de multiplicare pragurilor stabilite pentru categoriile de ajutoare relevante în temeiul actualului RGECA.

C&D&I

Actualul RGECA conține deja excepții pe categorii pentru ajutoarele din domeniul C&D&I. Propunerea actuală prevede anumite ajustări ale normelor privind ajutoarele de stat aplicabile în acest domeniu pentru cazurile în care ajutorul de stat este combinat cu fondurile gestionate la nivel central în cadrul programului Orizont 2020 sau Orizont Europa, ceea ce este posibil datorită modului în care sunt concepute normele relevante privind Orizont 2020 sau Orizont Europa și implicării Comisiei în evaluarea și selectarea proiectelor. Acest lucru asigură faptul că eventualele denaturări ale concurenței sunt limitate și că sunt necesare doar norme complementare limitate pentru astfel de proiecte în cadrul RGECA.

Având în vedere cele de mai sus, intensitățile ajutoarelor propuse, de exemplu în cazul ajutoarelor pentru proiecte cărora li s-a acordat o etichetă de calitate „marcă de excelență” în temeiul noului articol 25a, sunt stabilite la un nivel maxim de 100 % pentru cercetarea fundamentală și industrială și la un nivel de 70 % pentru dezvoltarea experimentală, ceea ce corespunde ratelor de finanțare corespunzătoare stabilite în cadrul programului Orizont Europa.

În ceea ce privește investițiile în infrastructură din cadrul acțiunilor de formare de echipe comune de cercetare, pentru care Orizont 2020 și Orizont Europa nu prevăd rate de finanțare specifice, textul revizuit propune ca ajutorul să nu depășească 70 % din costurile de investiții. Această intensitate propusă a ajutorului se bazează pe intensitatea maximă actuală a ajutorului, care este de 50 % pentru ajutoarele pentru investiții în infrastructurile de cercetare, prevăzută la articolul 26 din prezentul RGECA, dar ia în considerare faptul că acțiunile de teaming se bazează pe o logică inspirată din politica de coeziune.

CTE

RGECA actual prevede deja o excepție pe categorii și pentru proiectele CTE. Această excepție pe categorii este însă limitată la IMM-uri. Din experiența dobândită de Comisie în ultimii ani cu privire la proiectele CTE reiese că domeniul de aplicare a excepției pe categorii poate fi extins și la întreprinderile mari, fără un risc semnificativ de creștere a denaturării concurenței. În plus, propunerea prevede o excepție pe categorii pentru quantumurile foarte mici ale ajutoarelor acordate proiectelor CTE. În trecut, o astfel de finanțare a fost furnizată ca ajutor *de minimis*. Cu toate acestea, în special în cazul proiectelor CTE cu un număr mare de beneficiari care primesc sume foarte mici de finanțare, asigurarea respectării condițiilor prevăzute de Regulamentul *de minimis* poate fi uneori disproporționată în raport cu riscurile potențiale de denaturare a concurenței. Din aceste motive și având în vedere importanța proiectelor CTE pentru politica de coeziune a UE și riscurile foarte limitate de denaturare a concurenței, noua excepție pe categorii prevede o simplificare pentru aceste quantumuri mici ale ajutorului, care, conform propunerii, ar beneficia de o excepție pe categorii fără să fie necesară îndeplinirea unor condiții suplimentare.

ANEXĂ: Propunere privind aplicabilitatea dispozițiilor RGECA referitoare la InvestEU pentru resursele de stat combinate cu Fondul InvestEU

